

Język literatury a język literacki (na przykładzie nowej literatury pisanej po śląsku)

Jest to sprawa aktualna na Śląsku wobec prób stworzenia skonwencjonalizowanego śląskiego języka literackiego, który miałby zmienić status śląszczyzny z gwary na język regionalny. Ethnolekt śląski w literaturze funkcjonuje od dawna, a w ostatnim dwudziestopięcioleciu owa obecność jest bardzo intensywna. Używany jest na różnorakie sposoby: jako tworzywo, język postaci nadający koloryt lokalny, jako środek stylizacji. Są to próby nadania mu wyższego prestiżu, co jest potrzebne jego użytkownikom dla ich poczucia wartości jako jeden z podstawowych elementów identyfikacji etnicznej. W artykule próbuję też odpowiedzieć na pytania, czy są to działania, które mogą spowodować w nieodległej przyszłości stworzenie skodyfikowanego, znormatywizowanego śląskiego języka literackiego i czy owa ewentualna normatywizacja zagraża terytorialnemu zróżnicowaniu mowy śląskiej obserwowanemu obecnie.

Sprache der Literatur und Literatursprache (am Beispiel neuer schlesischsprachiger Literatur)

Das aufgegriffene Thema ist in Schlesien insofern aktuell, als dass es Bemühungen gibt, eine konventionalisierte Form der schlesischen Literatursprache mit dem Ziel zu schaffen, der schlesischen Mundart zum Status einer Regionalsprache zu verhelfen. In der Literatur funktioniert der schlesische Ethnolekt seit geraumer Zeit. Seine Präsenz hat sich jedoch in den letzten fünfundzwanzig Jahren intensiviert. Dabei wird das Schlesische in vielerlei Weise gebraucht: sowohl als Material, um über die Sprache der Figuren Lokalkolorit auszudrücken als auch als Mittel der Stilisierung. In jedem Falle aber handelt es sich um einen Versuch, den Status des schlesischen Ethnolekts aufzuwerten. Dies ist für das Selbstwertgefühl seiner Sprecher als einem wesentlichen Element der ethnischen Identität von großer Wichtigkeit. Vorliegend versuche ich auch die Fragen zu beantworten, ob dies dazu beiträgt, in naher Zukunft eine schlesische Literatursprache zu kodifizieren und zu normieren und ob gegebenenfalls eine solche Normierung die aktuell zu beobachtende territoriale Differenzierung des Schlesischen bedroht.